

Biopotraviny

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství **je hospodaření bez používání umělých hnojiv, syntetických pesticidů a hormonů.** Jedná se o způsob hospodaření, které staví na tisíciletých zkušenostech našich předků a bere ohled na přirozený koloběh přírody. Tak umožňuje produkovat vysoce hodnotné a kvalitní potraviny. Rozvíjí se již několik desetiletí a **od r. 1994 je součástí zemědělské politiky EU.**

Již na počátku 20. století považovali někteří významní evropští myslitelé používání chemie a umělých hnojiv za nepřirozené a poškozující přírodu. Vzniklo tak **hnutí ekologických zemědělců**, které se postupně rozšiřovalo po celém světě. Ekologické zemědělství využívá těchto základních postupů a zásad:

- **hospodařit v souladu s přírodou**
- **problémům se škůdci a chorobami předcházet a nesnažit se stále s přírodou „bojovat“**
- **nepoužívat při chovu či pěstování syntetické chemické prostředky, které poškozují životní prostředí a přináší riziko poškození zdraví lidí**
- **chovat všechna domácí zvířata důstojným způsobem, respektovat jejich přirozené požadavky a chování (welfare zvířat = blahobyt zvířat = volné výběhy, vykrmovací režim)**
- **minimalizovat negativní vlivy zemědělství na životní prostředí**

Díky těmto zásadám se vlastně ekologičtí zemědělci dobrovolně stávají těmi, kteří nepoškozují zdroje podzemní a povrchové vody a **udržují krajinu.**

Ekologické zemědělství je průkopníkem nových trendů „technologické bezpečnosti“ a ekologických výrobků“. Základním principem těchto postupů je, že **není nutno kontrolovat obsah reziduí pesticidů v produktech, pokud tyto látky vůbec nepoužíváme.**

Biopotraviny a bioprodukty

Bioprodukt

Je produkt **kontrolovaného ekologického zemědělství**, což je pokrokový způsob hospodaření s kladným vztahem k půdě, rostlinám, zvířatům a přírodě bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, preventivně podávaných antibiotik a bez geneticky manipulovaných organismů (GMO free).... **citace vyhlášky.**

Je to surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství. Může to být například zelenina, ovoce, obiloviny, luskoviny, olejnin, syrové mléko, vejce nebo zvířata v kusech. Tyto bioprodukty mohou zákazníci nakupovat zejména tzv. ze dvora (přímo na farmě) nebo v prodejní síti. **Bioprodukty jsou výchozí suroviny pro biopotraviny.**

Biopotraviny

Jsou **potraviny vyrobené z bioproduktů**, na které je **vydáno osvědčení o původu.** Vyznačují se **vysokou kvalitou, výraznou a typickou chutí, v případě zeleniny a brambor také dobrou trvanlivostí.** V ekologickém zemědělství má ochrana zdraví člověka – spotřebitele přednost před kvantitou.

Označování potravin s poukazem na jejich **"bio"** charakter je dáno **zákonem o ekologickém zemědělství**, který **zakazuje** označovat potraviny, na kterou **nebylo vydáno osvědčení o biopotravině**, slovem **"bio"** nebo **"eko"** nebo značkou nebo jakýmkoli údaji poukazujícími na ekologický, organický, přírodní nebo biologický způsob výroby.

Zpracování biopotravin

Při ekologickém zpracovávání se používají tyto zásady:

- zpracovávají se výhradně bioprodukty, povolen je pouze **5% podílu surovin** pocházejících z konvenčního zemědělství
- je **zakázáno používání syntetických chemických látek**
- povolena jsou **pouze přírodní aditiva** (barviva, aroma, konzervanty uvedené v nařízení EU)
- **nesmí se užívat GMO**

Označování biopotravin

barevná verze

černobílá verze

Biopotraviny v EU mají jednotné označení :

EU používá **logo pro bioprodukty a biopotraviny – lístek EU!** Výrobci ze zemí EU je musí povinně umísťovat na všechno **balené** bio zboží.

Biopotraviny z EU musí být povinně označeny "evropským logem" (ekologické zemědělství), národní značka je dobrovolná. Národní značka (ochranná známka) - tzv. **biozebra s** nápisem „**Produkt ekologického zemědělství**“ má pouze doplňkový charakter, značka EU je jí nadřazena.

národní značka ČR

Značku „Ekologické zemědělství“ i „Produkt ekologického zemědělství“ propůjčuje **Ministerstvo zemědělství ČR** ve **spolupráci s certifikovanými organizacemi** (KEZ, Bureau Veritas, ABCERT, BOKONT). **Pouze certifikovaný výrobek má právo používat logo BIO, které zaručuje kontrolu od vypěstování, přes úpravu a zpracování až ke konečnému spotřebiteli.**

Platnou legislativou, kterou se řídí trh s biopotravinami a bioprodukty je zákon č. 242/2000 Sb. „**O ekologickém zemědělství**“ a od 1. 5. 2004 i **Nařízení Rady Evropských společenství č. 2092/91 o ekologickém zemědělství**, které je závazné pro všechny členské země EU.

Na podporu prodeje biopotravin byl měsíc září vyhlášen jako „**Měsíc biopotravin**“, kdy probíhají **podpůrné akce zaštitěné MZ ČR!** Jeho hlavním cílem je zvýšit informovanost zákazníka o biopotravinách a ekologickém zemědělství a **představit výhody biopotravin. Každoročně je také vyhlášována biopotravina roku.**

Dozor nad dodržováním požadavků legislativy vykonává Ministerstvo zemědělství ČR, tedy stát, prostřednictvím kontrolou pověřených certifikovaných organizací - KEZ, ABCERT, BOKONT, Bureau Veritas.

KEZ = Kontrola ekologického zemědělství, je obecně prospěšná společnost se sídlem v Chrudimi. (všechny certifikační organizace jsou akreditovány jako inspekční a certifikační orgány u Českého institutu pro akreditaci – ČIA)

Zemědělec, který chce na trh dodávat bioprodukty a biopotraviny musí svou farmu **zaregistrovat do systému evidence a kontroly**. Po splnění všech přísných podmínek a požadavků biozemědělec či výrobce biopotravin obdrží certifikát a **získá tím právo používat ochrannou známku – logo BIO**. Správně označená biopotravina nese i **číslo kontrolní organizace** – např. CZ-KEZ-01.

Osvědčení je vydáváno na dobu určitou (12 měsíců).

Certifikované organizace provádějí minimálně 1x ročně pravidelné ohlášené i namátkové kontroly, což přispívá k udržení **trvale vysoké kvality bioprodukce**.

V ČR působí v současnosti asi 4000 evidovaných zemědělců.

IFOAM = Mezinárodní federace hnutí ekologických zemědělců

IFOAM **sjednocuje standardy (normy) platné v ekologickém zemědělství**. Usiluje o to, aby si byla **kritéria stanovená v jednotlivých státech pro bioprodukty co nejpodobnější a usnadnil se tak dovoz a vývoz**. Aktivně propaguje ekologické zemědělství a napomáhá zvýšení investic do ekologického zemědělství.

KEZ získala akreditaci u IFOAM.. Česká republika (KEZ) se tak zařadila mezi **země s nejvyšším (nejpřísnějším) kontrolním systémem ekologického zemědělství**. Logo KEZ IFOAM opravňuje jeho vlastníka k **vývozu a dovozu biopotravin do členských zemí IFOAM!**

V ČR mohou producenti biopotravin a bioproduktů prodávat v rámci **Svazu ekologických zemědělců ČR – logo PRO BIO**.

ÚDAJ NA ETIKETÁCH BIO POTRAVIN

Výrobky mohou obsahovat na etiketách **údaj "z přechodného období"**, který vyjadřuje informaci **o původu plodiny. Rozdíl mezi takto označenou biopotravinou a ostatními je v době trvání ekologického hospodaření farmáře - pěstitele plodiny.**

Při přechodu na ekologický systém pěstování **se po dobu tří let označuje toto hospodaření jako "v přechodném období" – půda se čistí po letitém neekologickém využívání**. Pro tyto farmáře - začátečníky platí stejná pravidla systému ekologického hospodaření jako pro všechny ostatní ekologické pěstitele. **Cena těchto biopotravin je stejná jako u těch bez označení**. Je to dáno tím, že vynaložené náklady na pěstování a výrobu jsou stejné.

Jaký je hlavní přínos biopotravin?

1) Biopotraviny vnímají zákazníci jako **zdravotně nezávadné a kvalitní**. Na rozdíl od klasických potravin **neobsahují chemická aditiva, konzervanty, stabilizátory a umělá barviva, antibiotika**. Ekologické zemědělství a výroba biopotravin jsou **řízeny přísnými předpisy**, což je výrazně odlišuje od běžné zemědělské produkce.

2) Zákazníci kupují biopotraviny proto, že **jsou zdravější**. (výzkumy z posledního období však nepotvrdily, že by konzumenti biopotravin byli zdravější než ti, kteří konzumují potraviny vyráběné konvenčním způsobem - bioprodukty se ve složení a účincích na lidský organismus od konvenčních produktů příliš neliší.)

3) Spotřebitelé si uvědomují i další přínosy, jež **ekologické zemědělství a biopotraviny přinášejí**. Kvalita výrobků totiž není určena pouze vlastnostmi jednotlivého produktu, ale celým způsobem výroby a zpracování. Nákupem biopotravin **zákazník vědomě podporuje zdravé životní prostředí a různorodost krajiny**. Tím, že se v ekologickém zemědělství nepoužívají umělá hnojiva, chrání tento typ hospodaření **povrchové a podzemní vody a navíc šetří množství energie, vynaložené na výrobu hnojiv**. Na ekologických polích najdeme až o 40 % více druhů volně rostoucích rostlin, o 15 % více střívků a o 25 % více žížal, které půdu pomáhají zúrodnit. Hnízdí zde také více ptáků, včel i motýlů.

Spotřebitelé by měli vědět, že si v dražší biopotravině nekupují své zdraví, ale zdraví své krajiny, které je největším přínosem biozemědělce.

4) Spotřebitelé si uvědomují, že jsou tyto výrobky vyprodukovány **eticky**. Podle uznávané organizace Compassion in World Farming má **ekologické zemědělství nejvyšší standardy v oblasti zacházení se zemědělskými zvířaty**. Jsou chována **v podmínkách pro ně přirozených, bez stresu, s kvalitním krměním bez umělých náhražek - WELFARE**. Dávají nám tedy maso, mléko a vejce nesrovnatelně lepší než z konvenčních velkovýrobních chovů.

Výsledky průzkumů mezi českými spotřebiteli:

- Biopotraviny kupuje pravidelně asi 4 % zákazníků, občas 37 % zákazníků, nikdy je nezkusilo a ani je nechce vyzkoušet 17 % zákazníků.
- Biopotraviny činí v ČR asi 1% celkové spotřeby potravin.

Důvody, proč lidé biopotraviny nekupují:

- **vysoká cena (o desítky % vyšší než konvenční potraviny)**
Největší rozdíl mezi bio a nebio **je ve skutečnosti ve výši dotací**, které stát vydává na podporu ekologického zemědělství a potravinářství – **kompensuje tak nižší výnosy a produkci biozemědělce. Spotřebitelé tak platí vyšší ceny 2x** – jednou v dotacích a podruhé ve spotřebitelských cenách.
- **nedůvěra** a nevidí rozdíl v kvalitě oproti konvenčním potravinám
- **omezený výběr a často horší vzhled bioproduktů**
- **nižší trvanlivost**
- **hnojení organickými hnojivy** – mrva, slepičince – přináší riziko výskytu patog. mikroorganismů
- **nedokážou si zodpovědět otázku:**
Jsou biopotraviny všelékem na nešvary stravování vyspělých společností, nebo jsou jen chytrým marketingovým tahem?

Kde se v ČR biopotraviny prodávají?

- farmy – maso, mléčné výrobky, ovoce a zelenina
- prodejny se zdravou výživou
- specializované bioprodejny – Ječmínek, Bio point, Country life, Bio obchod ..
- hypermarkety ...

